

Het kind, gelukkig in de wereld van morgen

De leerkracht

Op welke school je ook lesgeeft ¹, dat maakt niet uit, maar als leerkracht zul je je weleens afvragen waar je mee bezig bent. Is het je doel om de kinderen te leren succesvol te zijn in de wereld van vandaag of ze gelukkig te laten worden in de wereld van morgen? ² Wat is de inspiratie voor die wereld van morgen? Door welk ideeën, gebeurtenissen of personen laat je je uitdagen?

En dan komt de vraag hoe je dat wil realiseren.³ En dan weet je het. Het gaat om in de reflectie op mijn werk en leven. Hoe beleef en beschouw je je leven? Wat of wie inspireert je? En wat betekent dat voor de keuzes die je maakt in je onderwijs? Weet je ook hoe collega's hierover denken? Praten jullie daar wel eens over?

De kinderen

Kinderen zijn open en leren van het voorbeeld dat wij geven. Het is de taak van ouders en leerkracht om hen voor te gaan. Ze ontwikkelen zich door rondom zich heen te kijken en zich te verwonderen. Ze worden lid van een complexe, multiculturele samenleving. Ze worden deelgenoot van bestaande tradities en praktijken. Ze zijn op weg naar de vraag: wie ben ik? Wij willen dat ze zich ontwikkelen tot volwassen en verantwoordelijke mensen, met een goed moreel kompas. Dat ze zelfstandig en in samenspraak met anderen hun weg vinden in de wereld en daar hun bijdrage aan leveren. De school is hiervoor een oefenplaats. Ze zijn op weg naar de vraag: hoe ben ik? ⁴

In de wereld van vandaag

Kind, ouder en leerkracht leven in de tijd van globalisering, van meer culturen. Maar ook van aanslagen, spanningen, schelden en dreigen, scheiding op godsdienstige of etnische afkomst. Van het al dan niet accepteren van vluchtelingen. Een houding van wij – zij. Een samenleving waarin smartphone en andere media steeds meer invloed krijgen en lang niet altijd positief.

Onze school

Globalisering, meer culturen kunnen en willen we niet buiten de school houden, maar de wereld van spanningen wel. Maar hoe wordt het thuis beleefd, op het schoolplein, in de buurt, op 'social media'? Onze school, met een groeiend aantal kinderen van niet-Nederlandse afkomst, wil werk maken van de maatschappelijke opdracht om ons land, onze democratie gezond en levend te houden. Zij wil polarisatie en radicalisering omzetten in verbinding, verdraagzaamheid en wederzijds respect. Ze wil islamfobie, antisemitisme en homofobie niet uit de weg gaan. Dat kan de school niet alleen. Samen met ouders en buurtnetwerk dient aan deze complexe opdracht gewerkt te worden.

¹ In 1917 kwam artikel 23 in de Grondwet over de vrijheid van onderwijs. Naast openbare scholen mochten er (bijzondere) scholen gesticht worden op basis van godsdienst of een speciale visie op het onderwijs, bijv. de vrije school op antroposofische grondslag.

² 'Doen we dit om succesvol te worden in de wereld van gisteren of om gelukkig te worden in de wereld van morgen?' (Gunning, 2012)

³ Dat etaleren ook Claire Boonstra, Simon Sinek en Gert Biesta door bij onderwijsinnovatie de waartoe- en waarom vraag vooraf te laten gaan aan de wat- en hoe vraag.

⁴ Ofwel: 'hoe staat het kind (na scholing) als autonoom, kritisch en verantwoordelijk subject in de wereld?' (Biesta, 2016)

Onze school, mijn school

Welke bronnen, ook uit de traditie, geven ons voor deze opdracht inspiratie voor de wereld van morgen? Wat is ons 'geheel van opvattingen, kennis, gedragingen en vaardigheden'.⁵ Is dat herkenbaar in ons pedagogisch, didactisch en maatschappelijk handelen? Wat maakt de school tot ónze school?

Er lijkt nauwelijks ruimte om deze vragen aan de orde te stellen.

Het gaat om een voortdurend zoekproces, om te zien waar wij als team voor staan, wat onze eigenheid is, onze identiteit. En hoe we dat (proberen te) verwezenlijken.

Voorwaarde is dat ieder teamlid haar of zijn gedachten en beelden over identiteit zonder schroom kan zeggen. Wat maakt het tot mijn school? Anders blijft het opgelegd, ongeloofwaardig. Een eigen schoolcultuur biedt ook kans om werkdruk om te zetten in werkplezier, geeft meer ruimte en zelfvertrouwen in eigen keuzes en maakt het mogelijk zaken te schrappen.

Levensbeschouwelijke identiteit

Doet het er nog toe dat onze school van oudsher een katholieke identiteit heeft, een 'bijzondere school' is? Bijzondere scholen zijn meegegroeid met alle ontwikkelingen in de samenleving. Steeds meer leerkrachten hebben geen binding meer met een kerk, en weten minder van confessionele tradities. Zij beschouwen het leven op een persoonlijke wijze. Daarin staan religieuze en humanistische kernwaarden centraal. Kernwaarden die scholen in hun onderwijsplan formuleren. De tijd van zich afscheiden van een andere groep of confessie is voorbij. Maar alle scholen willen zich wel onderscheiden in hun pedagogisch, didactisch en maatschappelijk handelen.⁶

Laten we ons uitdagen om in het zoekproces naar ónze school te zoeken naar waardevolle elementen uit de eeuwenlange Joods Christelijke traditie? Doet 'iets' van geloof en kerkgemeenschap, onze specifieke grondslag of identiteit, er nog toe? Om de wereld van morgen voor de kinderen gelukkiger te maken?

Op veel scholen en bij besturen is de behoefte om in gesprek te blijven over de identiteitsgrondslag van de school, en hoe die in deze tijd gestalte te geven.

Zij hebben een werkgroep identiteit en worden ondersteund door onderwijsbegeleiders levensbeschouwing en identiteit. Een andere mogelijkheid om van dienst te zijn is de opleiding tot coördinator identiteit basisschool van de Saxion Academie Pedagogiek & Onderwijs Enschede. Zoals het normaal is dat op een school een coördinator voor taal, rekenen en cultuur is, zo kan het normaal worden dat er een coördinator voor identiteit is. In Twente wordt deze opleiding inmiddels voor het vijfde jaar aangeboden. Met succes.

In de bijlage leest u hierover meer.

Everard Stege & Alfons Liesker ⁷
12.2017

⁵ Pauw, et al. 2017.

⁶ Montessori, Jenaplan, Dalton. En andere huidige benaderingen met benamingen.

⁷ Everard Stege, identiteitsadviseur en begeleider, opleidingsdocent Saxion Academie Pedagogiek & Onderwijs Enschede. Alfons Liesker, NOVI ksog.

Bijlage

Coördinator identiteit

Het blijkt dat de kans op betekenisvolle en duurzame identiteitsontwikkeling verreweg het grootst als een school de beschikking heeft over een of meerdere identiteitsspecialisten, coördinatoren identiteit, samen optrekkend met schoolleider(s). Deze teacher leaders zijn niet alleen in staat om te enthousiasmeren en materialen aan te dragen. Zij hebben extra bagage (met wellicht leden van een werkgroep identiteit) om teamleden met identiteitsvragen voort te helpen; om identiteitsvraagstukken te agenderen en in te brengen tijdens bijv. teamoverleg en te begeleiden; om identiteitsontwikkeling te verankeren door deze weg te zetten in een meerjaren schoolplan (binnenkort voor 2020-2024), een jaarplan en bij innovaties in een PDC(S)A cyclus.

Opleiding tot coördinator identiteit basisschool van de Saxion Academie Pedagogiek & Onderwijs Enschede.

De tweejarige opleiding tot coördinator identiteit basisschool van de Saxion Academie Pedagogiek & Onderwijs Enschede leidt op tot een erkend 'Certificaat Identiteitscoördinator' en kan toegang geven tot een LB-lerarenfunctie. Met het afronden van deze opleiding wordt voldaan aan de HBO-plus eis met betrekking tot een specifiek en relevant domein.

Doel van de opleiding is leraren uit het basisonderwijs te scholen voor de taak van vakspecialist op het gebied van identiteit.

De opleiding richt zich op leraren die vanuit een lesgevende taak een specifiek domein binnen hun school (of cluster van scholen) tot hun verantwoordelijkheid willen rekenen.

Informatie

Zie:

<https://www.saxion.nl> > apo

Academie Pedagogiek en Onderwijs - Saxion
nascholing voor het onderwijs /

professionalisering op het gebied van basisonderwijs /

I identiteit Coördinator identiteit *CPION* gecertificeerde post-hbo

www.noviksog.nl

NOVI ksog wil leerkrachten de gelegenheid geven om deze cursus in Enschede (of in de Achterhoek) te volgen. Zij is bereid hiervoor een deel van de kosten op zich te nemen.

Deze opleiding richt zich niet alleen op coördinatoren maar nemen ook directeuren en bestuurders mee in dit proces, zodat het de zaak voor allen wordt en blijft.

Mede omwille van deze verankering wil NOVI ksog een Platform Identiteit Achterhoek vormen om dit te ondersteunen.